

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų patirtinio mokymosi raiška organizacijoje: įsitraukimas į procesą ir žinių tipai

Jurgita Smilgienė¹, Audronė Juzė Juodaitytė²

¹ Šiaulių universitetas, Ugdymo mokslų ir socialinės gerovės fakultetas, Edukologijos ir psichologijos katedra, P. Višinskio g. 25, 76351 Šiauliai

² Šiaulių universitetas, Ugdymo mokslų ir socialinės gerovės fakultetas, Edukologijos ir psichologijos katedra, P. Višinskio g. 25, 76351 Šiauliai

Anotacija. Straipsnyje analizuojama ikimokyklinio ugdymo pedagogų patirtinio mokymosi organizacijoje žinių reikšmingumo problema, pagrindžiama mokymosi organizacijoje esmė, įsitraukimo svarba. Konceptualizuojant šiuos konstruktus parenkamos tyrimo priemonės, o atlikto tyrimo duomenys leido išskirti įsitraukimo į patirtinį mokymąsi organizacijoje ypatybes, nustatyti žinių tipus ir apibūdinti jų reikšmingumą. Tyrimo išvados yra reikšmingos įgalinant pedagogų patirtinio mokymosi procesus organizacijoje.

Esminiai žodžiai: *mokymasis organizacijoje, patirtinis mokymasis, žinių tipai, įsitraukimas į procesą.*

Įvadas

Pokyčiai pedagogų darbo rinkoje, didėjantys reikalavimai socialinėms, kognityvinėms kompetencijoms aktualizavo patirtinio mokymosi proceso svarbą, kuriame išryškėja pedagogo kaip švietimo organizacijos nario, profesinės veiklos būdinga vertybė bei kompetencija. Mokymasis organizacijoje tampa jos kultūros dalimi ir padeda jai aktyviai prisitaikyti prie vykstančių pokyčių (Česnulevičienė ir Lakis, 2002), be to, jis yra svarbus organizacijos sėkmingos raidos, konkurencingumo veiksnys. Ypač vertingas tampa gebėjimas nuolat besikeičiančioje aplinkoje pasitelkti žinias veiksmingai veiklai, nes tik pokyčiai jas prasmingai taikant garantuoja organizacijos, valstybės raidą ir pa-

žangą, ekonominį savarankiškumą ir konkurencingumą, demokratiškumą, kiekvieno individo asmeninį pasitenkinimą. Tuomet žinios ir įgūdžiai tampa prasingiausia sėkmingos organizacijos, teikiančios kokybiškas paslaugas, sąlyga (Raudeliūnienė, 2012). Šių dienų švietimo organizacijos veiklos sąlygomis vyrauja konkurencija dėl kokybės, todėl vertę įgyja lanksčios, generalizuojančios žinios, kurios tyrėjui yra suprantamos kaip pedagogų kompetentingumo ir kvalifikacijos tobulinimo galimybių socialinis, kultūrinis kontekstas. Būtent kvalifikacijos tobulinimo procesas įgalina laiduoti dermę tarp individualių pedagogo, švietimo įstaigos ir nacionalinių / šalies poreikių ugdymo kokybei (Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija, 2012). Šis poreikių triada grįstas procesas turi būti nukreiptas į pagalbą pedagogui, nes individualūs ikimokyklinio ugdymo įstaigos pedagogo profesinio tobulinimosi poreikiai suvokiami kaip nauja galimybė realizuoti asmeninius gebėjimus, polinkius ir siekius, spęsti tas problemas, kurios yra suprantamos kaip kliūtis geresniems profesinės veiklos rezultatams, pasitenkinimui darbu, mąstymo ir elgsenos pokyčiams. Kartu išitraukimas į neformalų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo procesą jiems yra kaip galimybė įgyti stokojamų kompetencijų, svarbių kokybiškai ir darniai įstaigos veiklai. Šis procesas tampa itin efektyvus jeigu jis vyksta kasdienės pedagogo profesinės veiklos metu. Nurodoma, jog toks mokymasis yra reikšmingas tiek darbuotojui, tiek ugdymo įstaigai (Simonaitienė, 2007; Jurašaitė-Harbison, 2008; Teresevičienė, Zuzevičiūtė ir Kabišaitytė, 2008) ir jis yra suprantamas kaip *mokymasis organizacijoje vykstantis profesinės veiklos metu, taikant įvairius mokymosi metodus ir formas*. Kalbėdami apie mokymąsi profesinės veiklos metu įstaigoje, autoriai vartoja ir mokymosi darbo vietoje terminą (Bakanauskienė, 2008; Hodkinson ir Hodkinson, 2004a, 2004b; Kvedaravičius ir Dagytė, 2006; Sakalas, 2012). Lietuvoje tiriant pedagogų mokymosi procesus daugiausia dėmesio skiriama formaliam kvalifikacijos tobulinimui.

Mokymosi reikšmingumą švietimo institucijos kaitai pagrindžia daugelis šalyje atliktų tyrimų (Barkauskaitė, 2001; Monkevičienė, 2004; Masiliauskienė ir Bagdonaitė, 2012; Smilgienė, Masiliauskienė ir Pivorytė, 2014; Smilgienė, Matienė ir Žiauberytė, 2015). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinio kompetentingumo plėtotė mokantis yra siejama su kokybės požymiais ir nurodoma, jog itin didelės įtakos kokybei turi patirtinis mokymasis (Monkevičienė et al., 2009). Pažymima, jog mokymosi per profesinę patirtį neriboja nei laikas, nei vieta, nei turinys. Šis mokymasis susijęs su visomis pedagogo profesinės veiklos ir gyvenimo sritimis, net ir su emociniais išgyvenimais tačiau, tyrėju teigimu, šiame procese vien patirties nepakanka, teigiama, kad norint išitraukti iš šio proceso reikia išsiugdyti tam tikrus mokymosi įgūdžius: kritiškai klausyti, išvalgiai stebėti, apmąstyti patirtį ir iš jos daryti išvadas (Lukošiūnienė et al., 2009). Tyrėjai (Torokoff ir Mets, 2004; Jurašaitė-Harbison, 2008; Jurašaitė-Harbison ir Rex, 2010 ir kt.) nurodo, jog mokymasis yra kasdienio gyvenimo ir sąmoningai įgytos patirties dermė. Teigiama, kad patirtimi grįstas mokymasis yra socialiai reikšmingas ir lemia profesinėje veikloje vyraujančius tarpusavio santykius (Jarvis, 2001).

Be to, mokslininkai (Quinn, 2004 ir kt.) pastebi, kad galimybė mokytis yra kiekvienoje profesinės veiklos situacijoje, todėl mokymasis kasdienės veiklos metu, G. Dohmeno (1998) nuomone, yra vyraujantis žmogaus gyvenime ir apima 70 proc. viso mokymosi proceso. Taip yra sprendžiami su profesine veikla susiję klausimai, susidaromos sąlygos geriau suprasti tam tikrai profesijai būdingas vertybines nuostatas, konkrečios įstaigos veiklos normas, joje egzistuojančias kultūros ir mikroklimato subtilybes (Kondratavičienė ir Sajienė, 2007). I. Bakanauskienės manymu (2008), kryptingas organizacijos darbuotojų mokymasis, atsižvelgiant ne tik į organizacijos, bet ir darbuotojo profesinius tikslus, lemia motyvaciją nuolatos mokytis. Nurodoma, jog jeigu mokymasis organizacijoje tampa natūraliu pedagogo kasdieniu profesinės veiklos ritualu, tuomet jis ne tik įgyja naujų žinių, stengiasi įdiegti jas į praktiką ir šio proceso metu vėl gauna naujų žinių. Pedagogai mokosi bendradarbiaudami, dalydamiesi patirtimi vienas su kitu, diskutuodami, stebėdami ir t. t. Tokiu būdu mokantis organizacijoje vyksta nuolatinis kompetencijų tobulinimas, iš esmės yra gerinamas pedagogų sąmoningumas, kuris grindžiamas žinių, gebėjimų įgijimu, jų įsivertinimu.

Tačiau tyrimų, kuriuose būtų atskleidžiama ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų mokymosi organizacijoje ypatybės itin stokojama, nors šių pedagogų profesiniam bendradarbiavimui ir mokymuisi vieniems iš kitų būtent šioje įstaigoje yra itin palankios sąlygos, kadangi pagrindinė ikimokyklinės ugdymo įstaigos bendruomenės narių veikla – ugdymas ir ugdymas(is). Dėl šios priežasties ikimokyklinio ugdymo įstaigos išsiskiria glaudžiais tarpusavio ryšiais ir bendruomeniškumu, todėl čia galimas bendruomenės narių bendravimas ir bendradarbiavimas, refleksija, problemų suvokimas ir sprendimas, poreikių ir plėtotės prioritetų atpažinimas. Tokio tipo organizacijose, vadovaujantis besimokančios organizacijos samprata, svarbu „mokyti, mokytis mokant kitus ir mokytis iš kitų“ (Kvedaraitė, 2009, p. 7), yra sudarytos sąlygos ir galimybės darbuotojų mokymuisi (Simonaitienė, 2007; Jurašaitė-Harbisson, 2008). Stokojama empirinių duomenų išryškinančių patirtinio mokymosi ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje mokymosi organizacijoje socialinio, kultūrinio ar kognityvinio naratyvo. Straipsnyje siekiama atsakyti į *probleminius klausimus*: kaip reiškiasi pedagogų patirtinis mokymasis organizacijoje, kokios žinios yra įgyjamos ir kaip artikuliuojamas jų reikšmingumas?

Tyrimo tikslas – ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų patirtinio mokymosi organizacijoje procesus bei nustatyti žinių tipus ir reikšmingumo kontekstus.

Tyrimo objektas – ikimokyklinio ugdymo pedagogų patirtinio mokymosi raiška organizacijoje.

Tyrimo metodologija. Straipsnis grindžiamas:

Humanistinė pedagogika, iškeliančia individų mokymosi procesą, kuriame pedagogai mokosi to, ko jiems reikia, ir to, ką jie nori sužinoti. Labai svarbios individo saviraiškos galimybės profesinėje veikloje ir mokymosi procese. Pedagogas suprantamas kaip aktyvus, savarankiškas, kūrybingas, mąstantis ir veiklus subjektas, turįs teisę gyventi ir

elgtis pagal savo prigimtį, patirtį. Jam yra svarbios sąlygos, kurios padėtų harmoningai skleisti kaip asmenybei, plėtoti galias ir taip įaugti į visuomenę (Maslow, 2006; Morkūnienė, 1995; Rogers, 1983).

Pragmatizmo filosofijos nuostata (Dewey, 1938; Locke 1954), jog ugdymasis turi būti tiesiogiai susijęs su gyvenimo patirtimi, o ji šiais laikais gali būti suvokiama kaip mokymasis kasdieniame gyvenime ir sąmoningai įgyta patirtis, kai į ugdymąsi žvelgiama kaip į pasirengimą gyvenimui, o *kaip į patį gyvenimą*. Vadovaujantis šia nuostata, tyrime į ikimokyklinio ugdymo įstaigų patirtinio pedagogų mokymosi raišką organizacijoje žvelgiama per pedagogų turimas kasdienes mokymosi patirtis.

Patirtinio mokymosi teorijos pozicija (Bubnys, 2009; Jarvis, 2001; Kolb, 1984), kad šiuolaikinės besimokančios visuomenės siekis yra bendradarbiaujant siekti bendrų veiklos tikslų ir nuolat mokytis vieniems iš kitų. Patirtinio mokymosi teorijos šalininkai mokymąsi suvokia kaip aktyvų žinių ir prasmės konstravimo procesą, paremtą bendradarbiavimu ir turimos patirties sklaida, tyrinėjimu, stebėjimu refleksyviai tyrinėjant savo aplinką, patirtį, žinojimą, veiklą.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinio tyrimo strategija, kurios paskirtis – išsamiai pažinti ir aprašyti pasirinktą pažinimo objektą (Bitinas, 2006; Bitinas et al., 2008), t. y. patirtinį pedagogų mokymosi organizacijoje reiškinių ir jo sklaidą kokybiškam vaiko ugdymui.

Patirtinis ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų patirtinis mokymasis organizacijoje yra santykinai naujas mokslinio pažinimo laukas, dėl šios priežasties kokybinio tyrimo strategija yra tinkamiausia pasirinktos srities analizei. Kokybinio tyrimo pasirinkimą lėmė ir tai, kad tokia strategija labiau orientuota į proceso analizę, t. y. veiksmingumo analizę (Ruškus et al., 2005).

Tyrimo metodai: teorinės literatūros, dokumentų analizė, sintezė, interpretavimas; apibendrinimas, pedagogų struktūruotos refleksijos raštu. Anot D. Swartzendruber-Putnam (2000), šis metodas skatina tyrimo dalyvį prisiminti, apmąstyti, pervertinti ir pateikti raštu konkretų patirtą atvejį, be to, metodas paremtas savęs arba kito stebėjimu ir vertinimu, kai kritiškai stebima veikla ir renkama informacija (žinios) apie patirtį, t. y. apie savo ir kitų elgseną, vertybes, veiklos ir ar mokymosi tikslus, požiūrius, jausmus, idėjas ir veiksmus. Tikėtasi, kad struktūruota rašytinė ikimokyklinio ugdymo įstaigos pedagogų mokymosi refleksija suteiks ypač vertingos informacijos, nes bus gautas mokymosi įstaigoje asmenine patirtimi paremtas naratyvas, susiejantis profesinę patirtį ir mokymosi proceso įsivertinimą, nurodant naujų žinių reikšmingumo perspektyvą. Refleksijas pildė 19 ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų, dirbančių Vilniaus, Panevėžio, Šiaulių miestuose bei Joniškio ir Radviliškio rajonuose. Pedagogės galėjo pačios apsispręsti dėl refleksijų skaičiaus. Buvo analizuojama 51 struktūruota refleksija. Tyrimo imtis yra tikslinė, dar kitaip vadinama kriterijumi grindžiama atranka, pagal kurią tiriamieji atrenkami apgalvotai, siekiant gauti svarbios informacijos, kuri susieta su tyrėjui reikšmingu kontekstu (Bitinas et al., 2008; Ramanauskaitė, 2002).

Asmenines mokymosi organizacijoje patirtis pedagogai galėjo fiksuoti aštuonis mėnesius (nuo 2013 m. gegužės iki 2014 m. birželio). Organizuojant tyrimą remtasi tyrėjų (Orb et al., 2001) įvardytais etikos principais: *autonomiškumu*, *geranoriškumu*, *teisingumu*, *konfidencialumu* – tyrimo dalyviai patys turėjo teisę apsispręsti dėl dalyvavimo tyrime. Atliekant ikimokyklinio ugdymo įstaigų refleksijų kokybinę turinio analizę, parengtas instrumentarijus – *kodavimo blankas*, į kurį įtraukti duomenys apie pačią refleksiją. Kodavimo blanke koduojamas dokumento pavadinimas – R 13((3)). Raidė R rodo, kad šioje refleksijoje užkoduota konkrečios ikimokyklinio ugdymo įstaigos pedagogės patirtinio mokymosi situacijos analizė, o antrasis žymuo, t. y. skaičius (13), rodo informanto eilę sąraše, antrasis skaičius ((3)) nurodo kelinta tai yra būtent to pedagogo refleksija.

Pasirinktas duomenų pateikimo būdas – kokybinė turinio analizė (angl. *content analysis*), kuria išskirti prasminiai vienetai, leidžiantys suprasti, kaip analizuojamą reiškinį ir jo turinį supranta patys tiriamieji. Vienodas prasmės turintys teiginiai buvo grupuojami kartu į kategorijas ir subkategorijas bei interpretuojami. Tyrėjo vaidmuo šiuo atveju yra interpretuoti, apibendrinti tiriamųjų išsakytas mintis. Šalia (būdingesni pavyzdžiai) pateikiama empirinė medžiaga, kad galėtų interpretuoti skaitytojas.

Tyrimo rezultatai

Siekiant atskleisti, kokios žinios ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogams mokymosi procese buvo reikšmingos, pedagogų buvo paprašyta, jas įvardyti. Pateiktų refleksijų teiginiai leido išskirti tris esmines kategorijas („*Žinios, orientuotos į vaikų ugdymo turinio tobulinimą*“, „*Asmeninės žinios*“ ir „*Profesinės žinios*“, žr. lentelę).

Lentelė

Ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogių požiūris į įgytų žinių reikšmingumą (N = 19)

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SK.	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai * Pateikti keli geriausiai kategoriją atspindintys teiginių pavyzdžiai
Profesinės žinios	Bendravimo ir bendradarbiavimo palaikymo su kolegomis	3	„Žinios naudingos ir tikrai panaudojamos kasdieninėje veikloje. Tereikia prisiminti, jog ir pati sunkiausia problema gali būti nesunkiai išsprendžiama, jeigu ja pasidalinsi su kitais. Svarbu klausti kitų nuomonės, patarimo, išklausti, kaip kolegos vertina situaciją, ką jie darytų mano vietoje. Dažnai kolegų nuomonių ir patarimų mes nelaiROME vertingais , tačiau reikia nepamiršti, jog bendravimas ir bendradarbiavimas gali būti labai naudingas. Ateityje aš stengsiuosi vadovautis šiuo požiūriu “ (R15(3))
	Įvairios metodinės žinios	18	„Knygoje radau daug stebėjimo ir refleksijos rengimo pavyzdžių , žodžių, tiksliai apibūdinančių vaiko raidą“ (R2(2)) „Prisiminti visus metodus, kurie naudojami ugdant vaikų soc. kompetenciją “ (R3(2)) „Labai naudingos buvo metodinės žinios, kokias priemones įsigyti, darbo eiga . Išmokau naujos technikos “ (R18(2)) „ Visos buvo naudingos . Sužinojau keletą internetinių svetainių, kurias galėsiu panaudoti savo darbe “ (R9(3)) „ Žinias galėsiu panaudoti organizuodama tėvų susirinkimą: praktiniai žaidimai “ (R19(1)) „Gebėjimas naudotis įranga padės ja laisvai naudotis reikalui esant . Pastebėjome, kad suaugusiems svarbu neužgožti vaikų savo aktyvumu, svarbu išlaukti jų kūrybiškumo išraiškų“ (R7(3))
	Renginių organizavimo	1	„Spektaklio režisavimo, eigos įgūdžių . Vaikų valdymas spektaklio, diskusijos metu“ (R1(1))
	Pranešimo rengimo bei pristatymo eiga	1	„Daug naujų idėjų, būdų tolimesniam darbui su vaikais, kad galėčiau ir toliau tikslingai dirbti; patirtis kaip vesti atviras veiklas, skaityti pranešimus “ (R1(3))
	Atvirų veiklų vedimo metodika	2	„Kaip vesti atvirą veiklą, nes nebuvau to anksčiau mačiusi, lengviau bus planuoti veiklą , kuomet pati ją vesiu“ (R3(1)) „Naudinga buvo tai kaip buvo vedama veikla, kaip ji suorganizuota . Įdomu buvo stebėti naują atviros veiklos idėją “ (R4(2))
	Bendravimui ir bendradarbiavimui palaikyti su ugdytinių tėvais	3	„Nustebino tėvų geranoriškumas ir kūrybiškumas, prisidėjimas savo idėjomis ir darbais, kad renginys būtų gražus “ (R10(1)); „ Tėvelių noras dalyvauti šventėse, prisidėti prie organizavimo. Skrybėlių gamyba “ (R13(2))
	Vaikų auditorijos valdymo	1	„Spektaklio režisavimo, eigos įgūdžių. Vaikų valdymas spektaklio, diskusijos metu “ (R1(1))

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SK.	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai * Pateikti keli geriausiai kategoriją atspindintys teiginių pavyzdžiai
Orientuotos į ugdymo turinio tobulinimą	Elgesio sutrikimai	4	„Labai naudingi buvo psichologo pastebėjimai, patarimai, kaip atpažinti ir atskirti vaiko elgesio sutrikimus ir kaip juos koreguoti, pasitelkiant į pagalbą tėvelius, specialistus “ (R2(3)) „Po šios situacijos peržiūros ilgai diskutavome, bandėme prisiminti panašias situacijas iš savo patirties. Buvo labai naudinga sužinoti ir įsitikinti pavyzdžiais, kad dėl dėmesio stokos kaip tik ir kyla daug problemų, krizių vaikų gyvenime “ (R18(1))
		1	„Gebėjimas naudotis įranga padės ja laisvai naudotis reikalui esant. Pastebėjome, kad suaugusiems svarbu neužgožti vaikų savo aktyvumu, svarbu išlaukti jų kūrybiškumo išraiškų “ (R7(3))
		1	„Sukonkretinta bei išgryninta asmens higienos įgūdžių sistema, kuri lengviau padės nusistatyti konkrečius tikslus ir uždavinius ugdant vaikų sveikatos kompetenciją “ (R10(2))
		2	„Žinios apie gamtą, vasarą. V. žodyno turinimui“ (R14(1)) „V. susipažino su įžymaus poeto, Maironio, eilėmis. Jų vaizdingumu “ (R14(2))
		3	„ Dauguma stebėtų idėjų, nes jos natūraliai galės praturtinti mano pačios veiklos turinį su vaikais “ (R12(1)) „Sužinojau, ką dar reikia pamokyti vaikus, kokių žinių bei įgūdžių trūksta “ (R13(1))
		2	„Kiekviena patirtis praturtina – bendradarbiavimas su vaikais ir vaikų tarpusavyje “ (R12(2)) „Stebėdama procesą atkreipiau dėmesį į tai, kaip vedėja bendrauja su vaikais. Stebėjau vaikų reakciją, būsenas, emocijas “ (R11(3))
		1	„ Idėjas, naujoves kolegėms reikia pateikti atsargiai, nes naujovės sunkiai priimamos. Darbo kolektyve reikia palaikyti gerus santykius su kolegomis, jei nori, kad tave gerbtų ir priimtų. Kolektyve neišvengsi konkurencijos “ (R1(2))
		1	„ Žinia, kad tyrimas buvo atliktas tik dėl tyrimo ir nepaskatino jokių pasekmių, sustabdė mane nuo tokio betikslio darbo ateityje “ (R7(2))
		1	„ Praktinėje veikloje yra labai svarbu viską išbandyti pačiais “ (R18(3));
		1	„ Išsakyta kritika paskatina atkreipti dėmesį į tai, ką galbūt pati darau ne taip “ (R17(2))
1	„ Naudingos buvo praktinės veiklos, atsipalaidavimo minutės. Taip pat kaip reikia išeiti iš konfliktinės situacijos “ (R16(1))		
Asmeninės žinios			

Kategorijoje „**Profesinės žinios**“ ikimokyklinio ugdymo pedagogių refleksijų teiginiai identifikavo septynias subkategorijas, kurios atskleidžia žinių, naudingų ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogams, įvairovę.

Labiausiai išreikštos subkategorijos „**Įvairios metodinės žinios**“ (aštuoniolika teiginių) turinys parodo, kad didžiajai daliai pedagogų yra **naudinga bet kokia informacija** („**Visos žinios buvo naudingos, nes tokio turinio seminarų nebuvau lankiusi (R12(3))**); „**Visos žinios buvo naudingos**“ (R17(3)), **kuri suteikia naujų žinių**, nes bet kokia patirtis yra reikalinga („**Visos įgytos žinios buvo naudingos. Kiekviena patirtis yra reikalinga, o tuo labiau prisiminti tai, kas galbūt buvo primiršta**“ (R17(1))), **nes ją galima bus panaudoti ateityje** („**Surinkta naudinga medžiaga, kurią panaudosiu ateityje**“ (R6(2))). Kaip matyti, pedagogai neatskleidžia konkrečiau įgytų žinių turinio, tačiau akcentuoja, kad bet kokia informacija jiems yra naudinga. Kita dalis pedagogų konkretina įgytų žinių naudą teigdami, kad jiems buvo naudingos žinios, kurios suteikė informacijos apie **vaikų stebėjimo ir veiklos reflektavimo galimybes** („**Knygoje radau daug stebėjimo ir refleksijos rengimo pavyzdžių, žodžių, tiksliai apibūdinančių vaiko raidą**“ (R2(2))), **vaikų socialinės kompetencijos ugdymo metodų taikymo įvairovę** („**Prisiminti visus metodus, kurie naudojami ugdant vaikų socialinę kompetenciją**“ (R3(2))) arba informacijos apie **tautosakinio ugdymo ypatumus bei būdus** („**Smulkiosios tautosakos: spragilo dainelės, draudimai, papročiai, juokai. Daugelio jų aš nežinojau, tai man buvo nauja**“ (R6(1))).

Kadangi įstaigose vienas iš strateginių veiklos uždavinių yra ugdytinių tėvų nuolatinio bendravimo ir bendradarbiavimo skatinimas ir jų įtraukimas į ugdymo procesą, natūralu, kad kai kuriems pedagogams reikšmingos žinios yra tokios, **kurios suteikia informacijos apie tai, kaip reikia tėvus įtraukti į ugdymo procesą** („**Idėja, kaip į ugdymo procesą įtraukti ugdytinių šeimas**“ (R10(3))) ir kaip mokėti tinkamai integruoti į ugdymo procesą tėvų pasiūlytas idėjas („**Nustebino tėvų geranoriškumas ir kūrybiškumas, prisidėjimas savo idėjomis ir darbais, kad renginys būtų gražus**“ (R10(1))); „**Tėvelių noras dalyvauti šventėse, prisidėti prie organizavimo. Skrybėlių gamyba**“ (R13(2))).

Subkategorija „**Bendravimo ir bendradarbiavimo su kolegomis palaikymas**“ atskleidė, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogams profesinėje veikloje yra labai **naudinga palaikyti gerus santykius su kolegomis, kad būtų galima tikėtis įgyvendinti naujas idėjas** („**Idėjas, naujoves kolegėms reikia pateikti atsargiai, nes naujovės sunkiai priimamos. Darbo kolektyve reikia palaikyti gerus santykius su kolegomis, jei nori, kad tavo gerbtų ir priimtų. Kolektyve neišvengsi konkurencijos**“ (R1(2))). Pedagogių refleksijų teiginių turinio analizė išryškino ir teigiamą bendravimo ir bendradarbiavimo su kolegomis profesinėje veikloje teigiamą aspektą. Pedagogės tvirtino, kad kitų **kolegių patirtys** profesinėje veikloje gali būti kaip **pagalbinė priemonė probleminėms situacijoms spręsti** („**Kaip išspręsti konfliktines situacijas su kolegu pagalba. Požiūrių įvairovė, diskusijų nauda, suvokimas, kad nėra „padėties be išeities**“ (R15(1))); „**Žinios naudingos ir tikrai panaudojamos kasdieninėje veikloje. Tereikia prisiminti, jog ir pati sunkiausia problema gali būti nesunkiai išsprendžiama, jeigu ja pasidalinsi su kitais. Svarbu klausti**

kitų nuomonės, patarimo, išklausti, kaip kolegos vertina situaciją, ką jie darytų mano vietoje. Dažnai kolegų nuomonių ir patarimų mes nelaikome vertingais, tačiau reikia nepamiršti, jog bendravimas ir bendradarbiavimas gali būti labai naudingas. Ateityje aš stengsiuosi vadovautis šiuo požiūriu“ (R15(1)).

Tyrimas atskleidė, kad keliems pedagogams naudingos ir **metodinės žinios**, kurios suteikia informacijos, **kaip vesti renginius** („Spektaklio režisavimo, eigos įgūdžių. Vaikų valdymas spektaklio, diskusijos metu“ (R1(1))), **parengti ir pristatyti pranešimus** („Daug naujų idėjų, būdų tolimesniam darbui su vaikais, kad galėčiau ir toliau tikslingai dirbti; patirtis kaip vesti atviras veiklas, skaityti pranešimus“ (R1(3))) arba **organizuoti teisingai metodiškai atviras veiklas** („Kaip vesti atvirą veiklą, nes nebuvo to anksčiau mačiusi, lengviau bus planuoti veiklą, kuomet pati ją vesiu“ (R3(1))).

Kategorijoje „**Žinios, orientuotos į vaikų ugdymo tobulinimą**“ ikimokyklinio ugdymo pedagogių refleksijų tekstai (iš viso 14 teiginių) identifikavo devynias subkategorijas, išryškinančias žinių, kurios buvo naudingos ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogams, turinio prasmes. Šioje kategorijoje atsiskleidė nuomonių įvairovė, kuri rodo, kad žinių, reikalingų vaikų ugdymui tobulinti, spektras labai platus.

Labiausiai išryškėjo subkategorija „**Idėjos ugdymo turinio įvairinimui ir kaitai**“, nes pedagogai įgyja žinias, kurios galės **turtinti jų pačių kasdienę ugdomąją veiklą** („Dauguma stebėtų idėjų, nes jos natūraliai galės praturtinti mano pačios veiklos turinį su vaikais“ (R12(1))), **bus naudingos įstaigos ugdomojo proceso kaitai** („Naudingiausias buvo priimtas galutinis sprendimas. Visi pritarė, jog ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje mažai laiko skiriama vaikų žaidimams. Priėmėme sprendimą penktadieniais atsisakyti kitų veiklų ir organizuoti siužetinių-vaidmeninių žaidimų rytmečius“ (R15(3))), **ugdytinių žinių trūkumui pašalinti** („Sužinojau, ką dar reikia pamokyti vaikus, kokių žinių bei įgūdžių trūksta“ (R13(1))).

Kitos subkategorijos turinys atskleidžia, kad pedagogams naudingos **žinios** apie tai, **kaip reikėtų tobulinti bendravimą ir bendradarbiavimą su ugdytiniais** („Stebėdama procesą atkreipiau dėmesį į tai, kaip vedėja bendrauja su vaikais. Stebėjau vaikų reakciją, būsenas, emocijas“ (R11(3))), be to, pedagogai, atsirinkdami naujas žinias, suvokia, kad ateityje jas taikant ugdymo procese bus tobulinama veikla, bendravimas su ugdytiniais („Kiekviena patirtis praturtina – bendradarbiavimas su vaikais ir vaikų tarpusavyje“ (R12(2))).

Subkategorijos „**Elgesio sutrikimai**“ teiginiai atskleidžia, kad pedagogams **naudingos žinios** yra tos, kurios padeda atpažinti ugdytinių elgesio sutrikimus („Labai naudingi buvo psichologo pastebėjimai, patarimai, kaip atpažinti ir atskirti vaiko elgesio sutrikimus ir kaip juos koreguoti, pasitelkiant į pagalbą tėvelius, specialistus“ (R2(3))), **kaip valdyti agresyviai nusiteikusį vaiką** („Kaip reaguoti į agresyviai nusiteikusį vaiką“ (R9(2))) arba **spręsti dėl dėmesio stokos kylančias problemas** „<...> Buvo labai naudinga sužinoti ir įsitikinti pavyzdžiais, kad dėl dėmesio stokos kaip tik ir kyla daug problemų, krizių vaikų gyvenime“ (R18(1))). Šios pedagogių išsakytos mintys patvirtina faktą, kad

jau ikimokykliniame amžiaus tarpsnyje daugėja vaikų, turinčių elgesio problemų, todėl pagrįsta, kad pedagogus domina visa informacija, kuri galėtų padėti šias problemas atpažinti. Reikalui esant, pedagogas ne tik pats gebėtų tokius vaikus tinkamai suvaldyti, bet dar galėtų ir patarti tėvams.

Analizė atskleidė, kad pedagogams **naudinga informacija apie vaikų komunikacinių įgūdžių tobulinimą, t. y. žodyno turtingumą** („Žinios apie gamtą, vasarą. Vaikų žodyno turtingumui“ (R14(1)) ir literatūrinių žinių plėtimą („Vaikai susipažino su įžymaus poeto Maironio, eilėmis. Jų vaizdingumu“ (R14(2))). Be to, yra pedagogių, kurios **domisi vaikų sveikatos gerinimu**, tokio pobūdžio žinios joms yra labai naudingos („Sukonkre-tinta bei išgryninta asmens higienos įgūdžių sistema, kuri lengviau padės nusistatyti konkrečius tikslus ir uždavinius ugdant vaikų sveikatos kompetenciją“ (R10(2))), viena pedagogė susidomėjo **vaikų kūrybiškumo tobulinimo idėjomis** („Gebėjimas naudotis įranga padės ja laisvai naudotis reikalui esant. Pastebėjome, kad **suaugusiems svarbu neužgožti vaikų savo aktyvumu, svarbu išlaukti jų kūrybiškumo išraiškų**“ (R7(3))).

Svarbu, kad nemaža dalis pedagogų reikšmingomis laiko tas žinias, kurios yra orien-tuotos į ugdymo turinio gerinimą, nes ugdymo procese pagrindinis objektas yra vaikas. Pedagogai fiksuoja žinias, kurios padės jiems nuolat tobulinti ugdymo procesą ir siekti kasdienės veiklos kokybės. Į vaiką orientuotam ugdymo tobulinimui įgytų žinių spektras yra daugialypis ir įvairus, o tai suteikia papildomos reikšmės ne tik pačiam ugdytiniui, jį ugdančiam pedagogui, bet ir ikimokyklinio ugdymo įstaigai.

Pedagogams nepakankamai reikšmingos žinios yra susijusios tik su asmenine pe-dagogų požiūrio kaita, todėl refleksijų turinio prasmių pagrindu suformuota kategorija „**Asmeninės žinios**“. Šios žinios ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogams padėjo pakeisti asmeninį požiūrį į inovacijų diegimą įstaigoje, **prioritetų susidėliojimą darbi-nėje veikloje, gebėjimą vertinti kolegų išsakytą kritiką, suvokti, kad prieš planuojant ugdymo procese taikyti naujas idėjas naudinga būtų jas išbandyti pačiam.**

Išvados

- Vis dažniau ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi objektu tampa patirtis (tiek ugdomoji, tiek kasdienė), nes įstaigoje patyrimas transformuojamas į žinias, vertybes ir įsitikinimus. Mokymasis per patirtį vyksta bendradarbiaujant, stebint, veikiant, todėl kiekvienas pedagogas turi aktyviai įsitraukti į mokymosi procesą, o ne tik atlikti pasyvaus stebėtojo ar žinių priėmėjo vaidmenį. Sąmoningas peda-gogo patyrimas kaupiamas konkrečiu laiku, konkrečioje erdvėje ir visuomenėje, yra susijęs su tarpusavio santykiais. Mokymasis yra laikomas asmeniniu teorinių ir praktinių žinių, nuostatų, ugdomų vertybių perėmimu ir gebėjimu taikyti pro-fesinėje veikloje.

- Ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogai patirtinio mokymosi rezultatą sieja su kokybišku, įdomiu ir įvairialypiu vaikų ugdymusi, todėl galima daryti prielaidą, kad nemaža dalis pedagogių vertina tas žinias, kurios padeda atliepti į vaiką orientuotos ugdymo paradigmos paskirtį.
- Labiausiai ikimokyklinės ugdymo įstaigos pedagogams reikšmingos yra **profesinės žinios**, kurios yra orientuotos į pedagoginės veiklos tobulinimą (psichologinės, metodinės, ekologinės, IKT, teisinio raštingumo, organizacinės ir kt.), todėl, tikėtina, kad ateityje pedagogai jas taikys ugdymo procese, sieks jo kokybės. Pedagogai mini ir žinias, orientuotas į bendravimą ir bendradarbiavimą su ugdytinių tėvais ir kolegomis bei tėvų įtraukimo į ugdymo procesą įgūdžių tobulinimą. Išskiriamos ir **metodinės žinios** (renginių ir atvirų veiklų vedimo metodikos žinios, auditorijos valdymo, taip pat žinios, orientuotos į vaikų ugdymo(si) turinio gerinimą (vaikų bendravimo ir bendradarbiavimo skatinimas, komunikacinių įgūdžių ugdymas, vaikų elgesio sutrikimai ir prevencija, sveikatingumo kompetencijos ugdymas ir t. t.)). Nepakankamai svarbios, pedagogų požiūriu, yra **asmeninės žinios**, kurios padeda pakeisti asmeninį požiūrį į naujovių diegimą įstaigoje, prioritetų susidėliojimą darbinėje veikloje, gebėjimą vertinti kolegų kritiką, suvokti, kad prieš planuojant taikyti naujas idėjas naudinga būtų jas visų pirma išbandyti pačiam.
- Tyrimo rezultatai atskleidė, jog reikšmingomis žiniomis pedagogai vadina tokias žinias, kurios jiems padeda tobulinti ugdymo procesą ir siekti kokybės kasdienėje profesinėje veikloje.

Literatūra

- Bakanauskienė, I. (2008). *Personalo valdymas*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
- Barkauskaitė, M. (2001). Mokytojų kvalifikacijos kėlimas – nuolatinis mokymosi pagrindas. *Pedagogika*, 51, 63–67.
- Bitinas, B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta.
- Bitinas, B., Rupšienė, L. ir Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija: vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
- Bubnys, R. (2009). *Reflektyvus mokymasis kaip edukacinis fenomenas ugdant specialiuosius pedagogus aukštojoje mokykloje. Daktaro disertacija*. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
- Creswell, J. W. (2009). *Quantitative and Mixed Methods Approaches*. University of Nebraska-Lincoln: Sage Publication.
- Česnulevičienė, B. ir Lakis, J. (2002). Valstybės tarnautojų mokymas: nuo strategijos prie praktikos. *Viešoji politika ir administravimas*, (2), 85–92.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. New York: Macmillan.

- Dohmen, G. (1998). APEL in Adult and Community Education. *Conference on Assessment of Prior Experiential Learning*. Prieiga per internetą: http://www.uni-oldenburg.de/fileadmin/user_upload/paedagogik-web/download/service/EU_SOKRATES_APELKonf_98.pdf.
- Hodkinson, H. ir Hodkinson, P. (2004a). Rethinking the concept of community of practice in relation to schoolteachers' workplace learning, *International journal of training and development*, 8(1), 21–31. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1360-3736.2004.00193.x/pdf>.
- Hodkinson, P. ir Hodkinson H. (2004b). The complexities of workplace learning: problems and dangers in trying to measure attainment. In H. Rainbird, A. Fuller, A. Munro (Eds.), *Workplace learning in context* (p. 259–275). London: Routledge.
- Evans, K., Hodkinson, P. M. ir Unwin, L. (2002). *Working to learn: transforming learning in the workplace*. London: Kogan Page.
- Jarvis, P. (2001). *Mokymosi paradoksai*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
- Jurasaitė-Harbison, E. (2008). *Learning in and from Practice: Opportunities and Implications for Teachers' Informal Learning in Lithuania and the United States*. *Daktaro disertacija*. Mičigano universitetas, JAV.
- Jurašaitė-Harbison, E. ir Rex, L. A. (2010). School cultures as contexts for informal teacher learning. *Teaching and Teacher Education*, 26(2), 267–277. Prieiga per internetą: http://www.researchgate.net/profile/Lesley_Rex/publication/248526873_School_cultures_as_contexts_for_informal_teacher_learning/links/0deec5217944e9fb28000000.pdf.
- Kvedaravičius, J. ir Dagytė, I. (2006). Partnerystės poreikio tarp valstybinių mokslo institucijų ir verslo organizacijų identifikavimo bei proceso valdymo instrumentai. In *Šiuolaikinės tarporganizacinės sąveikos formos viešajame sektoriuje. Mokslo darbai* (p. 324–326). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
- Kvedaraitė, N. (2009). *Šiuolaikinės mokyklos kaip besimokančios organizacijos bruožų raiška personalo savivaldaus mokymosi sklaidos procesuose. Daktaro disertacija*. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
- Kondratavičienė, V. ir Sajienė, L. (2007). Praktinio mokymo realioje darbo vietoje modernizavimo vertinimas: studentų požiūrio tyrimas. *Profesinis rengimas: Tyrimai ir realijos*, 13, 102–113.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Locke, J. (1954). *Essays on the law of nature*. Oxford: Clarendon Press.
- Lukošiūnienė, V., Vargalytė, R. ir Libikas, M. (2009) *Suaugusiųjų mokymo(si) pagrindai bibliotekų darbuotojams*. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.bibliotekospazangai.lt/mokomoji_medziaga/Mokymosi%20leidinys%20_Suaugusiųjų_mokymai_bibliotekose_su%20virseliais.pdf.
- Malinauskienė, D. (2010). *Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos: diagnostinis aspektas*. [žiūrėta 2013 m. spalio 29 d.]. Prieiga per internetą: http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB_0001:J.04~2010~1367174277151/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content.

- Masiliauskienė, E. ir Bagdonaitė, A. (2012). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimas(is) institucijos veiklos strateginio planavimo kontekste. *Mokytojų ugdymas*, 19(2), 93–112.
- Maslow, A. (2006). *Motyvacija ir asmenybė*. Vilnius: Apostrofa.
- Monkevičienė, O. (2004). Pedagogų kompetencija ugdyti vaikų gebėjimą įveikti kasdienes sunkumus. *Pedagogika*, 70, 127–132.
- Monkevičienė, O., Glebuviene, V., Stankevičienė, K., Jonilienė, M., Montvilaitė, S. ir Mazolevskienė, A. (2009). *Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo kokybės analizė. Ataskaita*. Vilnius.
- Morkūnienė, J. (1995). *Humanizmas: filosofinės teorijos metmenys*. Vilnius: Baltic ECO.
- Ramanauskaitė, E. (2002). *Šiuolaikinės kultūros fenomenų tyrinėjimai. Metodinė mokymo priemonė*. Kaunas: VDU leidykla.
- Rogers, C. (1983). *Freedom to learn for 80's*. Columbus-Toronto-London-Sydney. H. M. Merwill Publishing Company.
- Ruškus, J., Mažeikienė, N., Blinstrubas, A. ir Balčiūnas, S. (2005). *Prekybos moterimis ir prostitucijos aukų realitacija ir reintegracija*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
- Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija. (2012-06-01). *Valstybės žinios*, Nr. 62-3152.
- Raudeliūnienė, J. (2012). *Žinių vadyba*. Vilnius: Technika.
- Sajienė, L. ir Dailidienė, E. (2003). Mentorius vaidmuo profesijos mokytojų rengimo kaitos kontekste: mokymasis darbo vietoje. *Profesinis rengimas: Tyrimai ir realijos*, 6, 104–115.
- Sakalas, A. (2012). *Žinių vadyba: besimokančios įmonės kūrimas*. Kaunas: Technologija.
- Simonaitienė, B. (2007). *Mokyklos – besimokančios organizacijos vystymas*. Kaunas: Technologija.
- Smilgienė, J. (2012). Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų kompetencijų tobulinimo poreikis bei galimybės dalyvaujant profesinėje veikloje. *Mokytojų ugdymas*, 18(1), 12–29.
- Smilgienė, J., Matienė E. ir Žiauberytė R. (2015). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų nuomonė apie mokymą(ą) ir jo reikšmę. *Mokytojų ugdymas = Teacher education*, 25(2), 58–69.
- Smilgienė, J., Masiliauskienė, E. ir Pivorytė, R. (2014). The analysis of the evaluation and recognition demand for the acquired knowledge and skills of the educators as one of the factors that secure the quality of the preschool education services (a case of Lithuania). *Studijos šiuolaikinėje visuomenėje. Mokslo darbai*, 5(1), 101–112.
- Swartzendruber-Putnam, D. (2000). *Written Reflection: Creating Better Thinkers, Better Writers*. London: National Council of Teachers in English (p. 88–93). [žiūrėta 2012 m. vasario 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.annenbergmedia.org/workshops/hswriting/support/EJ0901Written.pdf>.
- Teresevičienė, M., Zuzevičiūtė, V. ir Kabišaitytė, S. (2008). Pasirengimas vertinti neformaliai ir savaime įgytą kompetenciją. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 20, 78–89.
- Torokoff, M. ir Mets, T. (2004). Learning in organisation: Congruence between goals, process and success (with the example of educational institution). In *International Scientific Conference: Development of Economy: Theory and Practice, Kaunas, 30 September – 2 October, 2004* (p. 14).

The Expression of Preschool Education Teachers' Experiential Learning in an Organization: Involvement into the Process and Types of Knowledge

Jurgita Smilgienė¹, Audronė Juzė Juodaitytė²

¹ Šiauliai University, Faculty of Educational Sciences and Social Wellbeing, Department of Education and Psychology, 25 P. Višinskio St., LT-76351 Šiauliai, Lithuania

² Šiauliai University, Faculty of Educational Sciences and Social Wellbeing, Department of Education and Psychology, 25 P. Višinskio St., LT-76351 Šiauliai, Lithuania

---

Summary

The changes in the labour market have stimulated political, scientific and practical discussions about lifelong learning and the demands of a learning society. In such a world knowledge and skills become a product of the highest quality. Individual's ability to rapidly and effectively employ knowledge important for professional activity in a constantly changing environment is becoming a value. In the article applying the principles of the theories of a learning organization and experiential learning an educational institution is perceived and investigated as an organization implementing the strategy of teachers' experiential learning in an organization, where child's high-quality (self-)education becomes an aspiration. Experiential learning in an organization that takes place in the process of teacher's everyday activity is important both for an employee and for an educational institution if it is purposeful, meaningful and useful for both parties. Teachers while learning want to acquire knowledge, test its importance in improving the quality of professional activity and learning, strive to understand the prospect of change and improvement.

In the process of experiential learning teachers gain knowledge of three types: professional, methodical and personal. In the field of professional knowledge the most important knowledge is such knowledge that is focused on the improvement of pedagogical activity (psychological, methodical, ecological, ICT, legal literacy, organizational) and on the improvement of the skills of communication and collaboration with learners' parents and colleagues and of involving parents into the educational process). The results of the research reveal that preschool education teachers while learning through experience consider the knowledge focused on a child and the improvement of the contents of education as important because in the process of preschool education a child is the main object, therefore, teachers record knowledge that helps them constantly improve the process of education and strive for the quality of everyday activity. In the teachers' opinion, the least useful is personal knowledge that helps to change personal attitude towards the implementation of innovations in an institution, prioritization in the workplace, ability to appreciate criticism from colleagues, to perceive that before planning to apply new ideas it would be useful to test them himself/herself. The knowledge that reflects the implementation of a child-focused paradigm is especially important for teachers.

Keywords: *preschool education teacher, learning in an organization, experiential learning, gained knowledge.*

Gauta 2017 12 11 / Received 11 12 2017
Priimta 2017 12 20 / Accepted 20 12 2017